

DOMOVINA

Oglasi:

za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mai 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K. Petkova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Veleposlaniška konferenca o koroškem vprašanju.

Pariz, 16. oktobra. (Izvirno). Pariškega zastopnika Jugoslavije je danes povabil k sebi predsednik veleposlaniške konference Jules Cambon ter ga prosil za vojasnila o postopanju Jugoslovancev glede cone A in njene vojaške zasedbe. V Parizu pravijo, da soglasno obžalujejo jugoslovanski sunek, čeprav se jugoslovanski presbiri trudi dokazati, da je zasedba opravičljiva posledica avstrijsko-italijanskega manevra. Oficijozni „Temps“ piše, da je jugoslovansko postopanje „neprijetno presenečenje“ in izraža upanje, da se beograjska vlada zaveda posledic, ki jih utegne imeti ta zmotni korak. List izvaja dalje, da je sicer mogoče, da so se pripelile pri ljudskem glasovanju nepravilnosti, toda na noben način ni stvar Jugoslovancev, da prehitijo najvišji svet in da hočejo sami popraviti izid glasovanja z vojaško silo.

Pariz, 15. oktobra. Dunajski korespondenčni urad objavlja: Poslaniška konferenca je naslovila v Parizu akreditiranim poslanikom Avstrije in Jugoslavije enako se glaseči noti. V teh notah se izvaja, da se je po informacijah bati, da se pripravlja nasilno oviranje sklepov mednarodne plebiscitne komisije, ko bo proglašen uspeh glasovanja na Koroškem. Ne da bi pričakovala, da taki dogodki izbruhnjejo, opozarja poslaniška konferenca na težke zapletljajve, ki bi jih moral povzročiti vsak poizkus, ovirati pogodbenopravne pravice vesile in medvezniške plebiscitne komisije. Vesile odklanjajo, da bi bile postavljene pred dovršena dejstva in bi si morala v tem primeru pridržati svobodo svojega postopanja.

Jugoslavija avstrijskega protesta ni vzela na znanje.

Beograd, 16. oktobra. Avstrijski odpravnik poslov je včeraj hotel izročiti vladi protest proti vkorakanju jugoslovanskih čet v cono A. Minister Trumbić je odklonil sprejem protesta, ker

ima Jugoslavija opraviti v tej stvari le s plebiscitno komisijo in pariško konferenco.

Renner reklamira karavansko granico.

Dunaj, 16. oktobra. Na volilnem shodu v Berndorfu je minister za zunanje stvari, dr. Renner o glasovanju na Koroškem izjavil: Popolnoma izključeno je, da bi se mirovna pogodba kaj izpreminjala, ter o tem ne more biti govora. Koroška dežela in s tem Avstrija dobi sedaj na grebenu Karavank končno svojo naravno južno mejo. Vsaka druga meja je prometno, politično in vojaško neznosna in bi bila samo vir brezkončnih preprirov. Kar se tiče slovenske manjšine, ki ostane pri Avstriji, varuje njene pravice senzeremska mirovna pogodba. Zagotavljamo lahko vesile in svoje sosedje že danes in za vselej, da se našim drugojezičnim sodržavljanom nikdar ne bo pripetilo to, kar so zadnje dni pretrpeli mariborski Nemci. Zato smo trdno uverjeni, da bo plebiscitna komisija in poslaniška konferenca izid glasovanja izvedla glasom enostavnega in jasnega besedila mirovne pogodbe.

Zadovoljstvo v Italiji nad izidom koroškega plebiscita.

Milan, 16. oktobra. „Corriere della Sera“ piše: Vesti o nemški zmagi na Koroškem imajo za Italijo dvojen pomen, splošen in specialen. Z nemško zmago je odklonjena jugoslovanska kontrola nad železniško progo, ki veže padsko ravnino z donavsko. Mi smo to že opetovano naglaševali in sedaj more biti vesel vsak Italijan, da je ta nevarnost odstranjena. To je za nas specialen pomen nemške zmage. V splošnem pomenu bo pa nemška zmaga za Jugoslovane dobra lekcija, da ne bodo preveč zaupali v svoje prevelike ambicije, ampak vendarle spoznali potrebo popustljivosti in prijateljstva s svojimi sosedji. Zmaga Nemcev na Koroškem je najboljši avspicij za bodočo konferenco o jadranskem vprašanju.

Jadranska konferenca se prične ta teden.

Beograd, 16. okt. (Izv.) Danes ob 10. uri dopoldne se je pričel ministerski svet, ki se je ponovno bavil o izidu koroškega plebiscita in o jadranskem vprašanju. Debata o poslednjem vprašanju je zaključena. V Italijo gredo: minister zunanjih zadev dr. Ante Trumbić, ministerski predsednik dr. Milenko Vesnić in finančni minister dr. Kosta Stojanović. Z italijanske strani se najbrže udeleži pogajanj ministerski predsednik Giolitti, kar pa še ni službeno določeno, kakor tudi še ni definitivno določeno mesto pogajanj. Trdi se, da se bo to mesto nahajalo v severni Italiji.

Rim, 15. oktobra. Italija želi, zagotoviti si meje preko Wilsonove črte. „Tribuna“ misli, da so Jugoslovani pokazali dovolj naklonjenosti, ker so pristali na to, da se vodijo pogajanja na italijanskem ozemlju in ne v kaki nevtralni državi.

Beograd, 16. oktobra. (Izvirno.) Naši delegati odpotujejo v ponedeljek ali najkasneje v sredo. Sestanek se bo vršil v Florenci ali pa Bologni. Od italijanske strani se udeleži konference tudi predsednik vlade Giolitti.

Beograd, 16. oktobra. Včeraj dopoldn je italijanski odpravnik posetil dok-

torja Vesnića. Poset se nanaša na detaljne priprave za pogajanja v jadranskem vprašanju.

Beograd, 16. oktobra. (Izv.) V političnih krogih se govori, da je Momčilo Ninčić zato odklonil mesto delegata na jadranski konferenci, ker mora iti agitirat v svoj volilni okraj, kjer je njegov mandat v nevarnosti.

Split, 16. oktobra. Po krvavih dogodkih v mesecu juliju so danes prvič prišli v Split oficirji in mornarji iz italijanske bojne ladje Puglia. Italijanska komanda je jamčila korektno obnašanje za svoje ljudi. To se smatra kakor dober znak za začetek italijansko-jugoslovanskih pogajanj.

Koroško vprašanje pred parlamentom.

Beograd, 16. okt. (Izv.) Danes se je v parlamentarnih krogih govorilo, da se na prihodnji seji narodnega predstavništva vložijo interpelacija glede koroškega vprašanja in stavi predlog, da se skliče anketa, ki naj natančno preišče vso stvar in dožene, kje so iskati krivci.

Wranglova armada.

Moskva, 16. oktobra. Po zanesljivih poročilih je priplula v Črno morje eskadra francoske vojne mornarice, ki bo podpirala novo Wranglovo ofenzivo. V Wranglovo štabu se nahaja bivši generalisim ruske vojske knez Nikolaj Nikolajevič.

Jadranski zbor proti Korošču in Drinkoviću.

Zagreb, 16. oktobra. (Izvirno.) V današnjih časopisih objavlja Jadranski zbor grajo ministroma dr. Korošču in dr. Drinkoviću, ker nista hotela dovoliti železniških in poštinih olajšav za člane jadranskega zbora.

Demonstracije v Sarajevu.

Sarajevo, 16. oktobra. Sinoči so dijaki tukajšnjih šol imeli demonstrativni obhod po mestu, s katerim so protestirali proti nasilju Nemcev in Italijanov na Koroškem. Neki dijak je imel govor, na kar so se dijaki nasmehali.

Izbruh ogromne stavke na Angleškem.

London, 15. oktobra. Konferenca rudarskih delegatov, je odposlala v rudarska okrožja brzozjavno povelje za stavko. Kljub ustavitvi dela bodo rudarji skrbeli za varstvo rudnikov. — Zveza železničarjev bo jutri zborovala ter sodijo, da se bodo pri tej priliki odločili železničarji za skupen nastop z rudarji. — Vlada je prepovedala od dne 15. t. m. nadalje vsak izvoz premoaga iz Anglije. Po sporočilu iz prometnega ministrstva, se bo omejilo število osebnih vlakov.

London, 16. oktobra. V več premoagovnikih je začela stavka rudarjev. Na večer se pričakuje popolna ustavitve dela. Niti vlada, niti rudarji ne poizkušajo zopet začeti pogajanja. Delavska trozveza proti pričakanju ni sklicala nove skupščine. Izvrševalni odbor narodne zveze železničarjev je za prihodnjo sredo sklical konferenco. Izvr-

ševalni odbor transportnih delavcev bo imel sejo v ponedeljek. Število stavkajočih rudarjev znaša nad milijon. Ze se pojavlja mnogo znakov, da bo moralo veliko tisočev prisilno počivati. Tako se poroča, da je samo v distriktu Teesende 21.000 kovinskih delavcev brez dela, ker so se zatvorili veliki metalurgični obrati.

London, 16. oktobra. Stavka rudarjev grozi postati za celo gospodarsko življenje Anglije, pa tudi drugih držav, ki so navezane na angleški premog težka preizkušnja. Vlada je dala razkladati tudi oni premog, ki je že vkrcan. Za promet so pripravljene avtomobili, motorji in vsa druga vozila. Vojaštvo, policija in prostovoljci iz vseh slojev so določeni za tehnično pomoč v sili. S stavkajočimi pa pojdejo menda tudi Zveza železničarjev in transportnih delavcev. Od ponedeljka je vlada racionirala živila. Fudi zaloge premoga se danes popisujejo in se odkažejo samo na doznačnice.

Nemiri v Italiji se nadaljujejo.

Rim, 16. oktobra. Pod vtisom včerajšnjih krvavih dogodkov je italijanska vlada izdala javen poziv k miru in redu. Obe zmerni frakciji socialistov se nahajate v ostri borbi proti levičarjem in odobravata stroge ukrepe, ki jih bo te dni vlada uporabila proti Malatestovim anarhistom. „Idea Nazionale“ zahteva diktaturo. Meščanske stranke in njihovi listi se pritožujejo, da utegnejo slični dogodki postaviti Italijo v slabo luč pred inozemstvom, znižati kurz lire, s tem zopet povišati cene živilom in drugim potrebščinam, ki so že itak previsoke in končno še bolj utrditi jugoslovansko prevzetnost, ki se tudi po koroškem porazu ni podela.

Lugano, 16. oktobra. (Izv.) V Foggiji so socialistični demonstranti zasedli mestno hišo iz razvili rdečo zastavo. Potem so se spopadli z nacionalisti. Obe stranki sta rabili razno strelno orožje. Policija je bila preslaba. Uspeh 14 mrtvih in 18 ranjencev.

Rim, 15. oktobra. „Epoha“ poroča iz Milana, da je policija včeraj popoldne prišla v uredništvo anarhističnega lista „Humanità nuova“ ter aretirala navzoče uradnike. Istočasno je izvršila policija hišno preiskavo v stanovanjih urednikov, vendar pa izdajatelja in glavnega urednika lista ni dobila v svoje roke.

Volilno gibanje.

Sarajevo, 16. oktobra. (Izv.) Po ključku demokratske stranke za Bosno in Hercegovino se vrše dne 27. oktobra v vseh okrožnih mestih Bosne in Hercegovine konference delegatov demokratske stranke poedinih srezov, da postavi kandidate in izvede, kar je še potrebno za volilno agitacijo.

Osiijek, 16. okt. (Izv.) Hrvatska „Obrana“ javlja, da bodo radikalcji postavili kandidatno listo tudi v požeškem okrožju in da bo njen nosilec Stojan Protić.

Sarajevo, 16. oktobra. Na židovskem protestnem shodu se je sklenila resolucija o aktivni in pasivni volilni pravici židov.

Sarajevo, 16. oktobra. Poročila zagrebških listov o krvavih volilnih

shodih v Bosni so neresnična. Vladni organi do sedaj še niso nikjer posredovali.

Frankovski atentat na sokolstvo.

Zagreb, 16. oktobra. (Izv.) V nedeljo popoldne se vrši občni zbor Sokola, ki je sklican na zahtevo nekaterih članov. Ti čudni Sokoli trde, da je zagrebški Sokol vršil protisokolsko in protislovansko propagando s tem, da je na javnih vežbah izvajal simbolične proste vežbe „Osvobojenje in ujedinjenje“, ki imajo protislovansko in zlasti protibolgarsko tendenco, drugič trdijo, da je Sokol pričel s propagando za militarizem s tem, da je priredil proste vežbe za gledalce-vojake v vojašnicah in končno, da je slabo gospodaril z društvenim denarjem, ker je del porabil za te vežbe. Predlagatelji, ki zahtevajo občni občni zbor in ki so postavili te točke so trije Frankovci, Matija Mintas, Dragotin Orfanić in Ante Tolović, znani po svoji agitaciji početkom vojne, nadalje Radičev pristaš dr. Vladimir Maček in zajedničar doktor Dečak. Upati je, da bodo Sokoli odbili ta napad, ki se vredno pridružuje Prebegovi izjavi o Habsburžanih v zagrebškem mestnem svetu; celo zagrebški „Hrvat“ se zgraža v neobičajno mirno in stvarno pisanem članku nad predlagatelji in poziva vse Hrvate, naj ne rušijo Sokolstva.

Državnozborske volitve v Avstriji.

Dunaj, 16. oktobra. (Izvirno). V nedeljo e izvršijo volitve v parlament nemške Avstrije. Doslej so imeli socialni demokrati 70 poslancev, krščanski socialisti 66, velenemci 26, židovski nacionalisti 1, demokrati 1 in Čehi 1. Pri novih volitvah se računa s tem, da bodo izgubili socialni demokrati okrog 6 poslancev na Dunaju in približno toliko na deželi, ter približno dva na komuniste. Računa se pa tudi z močno izgubo krščanskih socialcev, od katerih se je odcepila takozvana krščansko-narodna jedinstvena stranka. Vrhutega so se pojavili nemškonacionalni socialisti in kmetska frakcija.

Zveza narodov proti Poljski.

Pariz, 15. oktobra. Sedanji predsednik zveze narodov, je pisal Paderevskemu pismo glede vprašanja Vilne, v katerem očita Poljski, da je kršila premirje in obveznosti glede rešitve poljsko-litvanskega vprašanja. V pismu pozivlje republiko, da ukrene vse potrebno, da se mesto izprazni.

Varšava, 15. oktobra. Maršal Pilsudski je vložil svojo ostavko kot predsednik poljske republike. Na nujno prošnjo vlade je naknadno umaknil svojo prošnjo za sprejetje ostavke.

Kodanj, 15. oktobra. „Berlingske Tidende“ javljajo iz Kölna: General Zoligowski nadaljuje svoj pohod in se nahaja sedaj na pol poti med Vilno in Kovnom. Ta ponovna poljska ofenziva se je pričela v sredo zjutraj. Ves dan se je vršila ljuta borba, pri čemer so prodrli litvansko fronto. Litvanske čete so si poiskale novih postojank.

Razne brzojavke.

Zürich, 16. oktobra. (Izvirno). Francoske vnovčevalnice so dobile nalogo, naj izplačajo zastale kupone srbskega državnega dolga iz let 1902, 1906, 1909, 1910, 1911 in 1913. Samo 40 odstotni unificirani dolg iz leta 1890, ki notira tudi v Nemčiji, se za enkrat še ne izplača, ker so Francozi mnenja, da lastniki popirjev v nekdanj sovražnih deželah še ne smejo dobiti plačila kuponov.

Beograd, 16. oktobra. Minister za notranje zadeve bo v parlamentu zahteval pooblaščenje, da se poostre do-

ločbe glede kazni brezvestnih trgovcev in odmerijo kazni z zaporom do petih let in konfiskacijo trgovine.

Osijek, 16. okt. (Izv.) Tu so aretirali dva ponarejalca naših novčanic, ki sta jih prenašala iz Pečuja v Osijek.

Težki dnevi.

10. oktobra 1920. je zadel našo mlado državo prvi strašni udarec. Koroška je za nas izgubljena. Obdružimo mežiško dolino, Rož in Podjuna prideta pod Avstrijo. Te dni začne se izročevati uprava najprej ententni komisiji, ki potem izroči cono A Avstriji. Karavanke nam bodo državna meja.

Taka je trda resnica. Zreti ji moramo v oči, s krvavečim srcem sicer, vendar s pogumno odločnostjo *ne obupavati*.

Kdo je kriv nesreče? Ali pomaga mnogo, če o tem govorimo? Vsaj vemo vsi, da so Korošci v coni A sami Slovenci. A niso klerikalci. In čudna stvar: proti nam se je vodil boj ne imenom Nemštva ali Avstrijanstva, temveč imenom svobodomiselnosti in naprednosti. Vse vodstvo in vsa politika na Koroškem je delo klerikalnih krogov. Nič ne reče, da se velik del koroške duhovščine ni boril požrtvovalno. A pogrška je bila, da si je vzela klerikalizem na Koroškem monopol. Druge stranke niso smele noter, sicer se je reklo, da bo duhovščina odnehala. Posledice so tu.

Vendar mi ne bomo klicali krivcev pred narodni sod. Vemo, da to nikomur ne koristi. Brezobzirno bomo nastopili le, če bo kdo krivice iskal drugod. Zlasti bomo udarili, če bo kdo hotel iskati krivce med — *Srbi*. Srbi so lani rešili Koroško s svojo krvjo. Branili so jo Šumadinci. Zdaj so imeli Slovenci provesti dober plebiscit. Pustite v miru Srbe! Ako boste valili krivdo nanje, bomo mi razkrili vse.

Kaj sedaj?

Sedaj treba mirno in možato prenašati usodo. Plakamo vsi in divja bolečina nam trga srce. A to nam ne sme kaliti pogleda. Prva dolžnost je, da zasiguramo Korošcem, ki so za nas glasovali, da bodo mogli v novem okviru živeti. Treba je izprazniti, ako že mora biti, provesti šele, ko so zagotovljeni varnostni pogoji za življenje in imetje Korošcem. Našim ljudem treba dati moralno in gmotno oporo. V Celovcu treba imeti zastopnika, ki jih bo branil. Avstrija je po mirovni pogodbi dolžna, da jim da manjšinske pravice. Mi moramo skrbno paziti na to, da se mirovna pogodba prevede. Kakor bodo oni naše Slovence hoteli pritisniti, tako bomo mi njihove Nemce, ki so pri nas.

Koroška srca, bratje! Glejte Srbijo, glejte Francijo, kaj je vse že prefrpela. Tudi Italija se ni zgradila v dveh letih. Morejo nas tlačiti, vendar dokler duhom ne klonemo, toliko časa imamo gotovost, da se dvignemo. To velja tudi za brate Korošce, ki jih nikdar ne zapustimo.

Zadnja stena pada.

Pod tem naslovom izraža zadnji „Domoljub“ velik strah pred morebitnim dogovorom med samostojnimi kmeti in demokrati, ker vedo, da *enotna in združena fronta naprednih volilcev po kmetih pomenja poraz in smrt do sedaj vsemogočne farovške stranke*. Čez noč lahko veter odnese vse Sušteršičeve zaupnike, zloznane oblastneže po različnih občinah, komisijonarje in rekvizitorje za živino in žito med vojno. Narodova nejevolja jih je po prevratu začasno potisnila v ozadje, ko pa je ljudstvo malo pozabilo krivice, je Slov. ljudska ali farovška stranka zopet oživila Sušteršičev duh in v občinah po-

mogla do nekdanjim diskreditiranim političnim podrtijam, ki so storili mnogo škode našemu ljudstvu, da se prikupijo vodstvu farovške stranke, ki je bila skoro do prevrata v službah Dunaja in Habsburžanov.

Gospodje iz farovžev smešijo kmete, ki hočejo vzeti svoje politične zadeve v lastne roke brez fajmoštrov in kaplanov. Sam klerikalni vodja Korošec je imenoval te kmete „revčke“, oštirje in kramarje. Zmerja in smeši, ker si upajo voditi svojo politiko brez žegnov iz farovžev in brez sodelovanja lemenatarskih copernij in kunšti, kajti farovška stranka odpusti vse — si lahko brezverec, brez poštenja in brez značaja — samo, da se pusti politično voditi od farovžev in molčiš o grehah žegnanih gospodov. Politična moč pomenja oblast in oblast hoče imeti farovž v svojih rokah. Kristus je bil drugačnega mnenja. Zanj ta svet nima vrednosti, niti oblast, niti denar, ampak samo odrekanje — življenje tu je zanj samo priprava za onkraj. Zato ni čudno, da prebujeni katoliki vidijo v sedanjih Kristovih naslednikih prave antikriste.

Samostojnim kmetom zamerjajo, ako nudijo spravo demokratom (pa tudi SLS.), češ volilni okraji v Kranjski in Štajerski so veliki in bo z volilci po deželi volilo tudi mnogo meščanov. Ako se stranki (JDS. in SLS.) odpovesta posvetnim kmetskim kandidaturam, so samostojni kmetje pripravljeni tem strankam odstopiti vsak 4. mandat, ki zastopa mestno prebivalstvo. Farovška stranka odklanja, ker hoče še naprej voditi nezavedne in nesamostojne kmete. Demokratska stranka bo o tem sklepala 21. t. m., ko se snide strankin izvrševalni odbor.

Klerikalci pravijo: samostojneži se vežejo z liberalci. Mi pa pravimo, da ni to nič novega, ako se za volitev in volilno borbo gotove stranke med seboj dogovore v svrhu večjega volilnega uspeha proti skupnemu nasprotniku, ki ga vidimo po duševni in gospodarski strani v klerikalizmu in v naši do konca vojne vsemogočni, nasilni, avstrijakantski, ovađuški farovški stranki. Kdor ima vest in zavvednost, bo pozdravil ta korak, ako pride do tega, ker pri takih taktičnih dogovorih, ki so povsod in v vseh državah pred volitvami v navadi, nobena dogovarjajočih se strank ničesar ne opusti od svojega programa.

Kakih zvez je bila zmožna v najnovejšem času farovška politika? Omenili smo že Dunaj in protinarodno politiko v pruski službi stoječih Habsburgovcev že pred in med vojno. Spomnimo se leta 1908, ko je po ljubljanskih ulicah tekla kri nedolžnih narodnih žrtev. Trenotno so šli klekanci z narodno čistimi in naprednimi elementi. Kar čez noč pa se je na poziv naše duhovščine vse spremeni, ko je nemška Kranjska hranilnica dala ljubljanskemu škofu nekaj desetisočakov za cerkvene namene. Spomnimo se te stranke in njenega časopisja v času vojne med Srbi in Bolgari! Med vojno pa so se duševno zvezali celo s Turki in so prosili in prirejali procesije za zmago Turkov, od nekdanj sovražnikov Slovanov in Kristjanov. V Sloveniji pa so po naši vednosti i kmetje i meščani Slovenci in Kristjani.

Farovška politika je vedno smrtno sovražila vse, kar se ne pusti voditi od farovžev in je sposobna se zvezati tudi s hudičem, ako ji to kaže, da ostane ali pride do oblasti in komande.

Ali ste že čitali najnovejšo brošuro „Tatu že imamo“? Ne pozabite, naročiti jo! Komad 3 K, s poštnino 4 K 20 vin.

Renner o izidu plebiscita.

Dunaj, 15. oktobra. V svojem govoru v narodni skupščini se je državni tajnik dr. Renner dotaknil tudi koroškega vprašanja in je izjavil: Dejstvo, da se je ozemlje s slovansko večino izjavilo za Nemško Avstrijo, potrjuje našo teditev, da severno pobočje Karavank geografično in gospodarsko teži k Avstriji. To dejstvo pa je tudi dokaz, da ima naša tako opsovana država kot mirna republika brez militarizma nedvomno privlačno silo. Kolikor se da stvar pregledati, so delavci v glasovalnem pasu A, posebno v Pliberku, Velikovicu in Borovljah, odločili nam v prid. Delovnemu ljudstvu so republikanske svoboščine in socialna zakonodaja seveda najdražji zaklad. Poleg tega je in more biti republika Avstrija v narodnih stvareh potrpežljiva. Vsi imamo pravico, veseliti se nad tem uspehom. Razumemo, da Jugoslavijo in zlasti Ljubljano ta izguba zelo boli. Mi to dobro razumemo, ker smo občutili izgubo Južne Tirolske in Nemcev na Češkem in Moravskem. V beograjskem parlamentu so se burne interpelacije bavile z glasovanjem na Koroškem, in v teh interpelacijah so poslanci trdili, da so bile *na nemški strani nasilja*. V nasprotju s temi interpelacijami pa velijo vsa poročila, da ne more biti govora o kaki fizični ali le moralni sili. S svojimi sosedi na jugu in jugovzhodu bi rad izpregovoril spravljivo besedo. Jugoslovenci nam na podlagi plebiscita odstopajo približno 30.000 soplemenjakov, mi pa smo brez glasovanja izgubili vse Nemce na mariborskem in celjskem ozemlju ter kočevske Nemce. Bilanca se torej sklepa z ogromno aktivno za Jugoslavijo. Dobili so obljudena prometna mesta, ki so v pretežni večini izjavila, da so nemška; izgubili pa so pokrajino, ki je po veliki večini dežela. Tudi gospodarski se bilanca sklepa z našo pasivo. Vem, da *v narodnih stvareh ne smejo šteti duše*, upam pa, da se bo jugoslovenska javnost lažje spoprijaznila z izidom plebiscita kot mi, ki smo morali sprejeti nasilje, narekovano nam v St. Germainu. Ko bodo določene meje na našem jugu, potem bodo izginile vse ovire, ki bi nas utegnile ločiti od Jugoslovenov. Potem lahko bodo trajno dobri sosede in bomo končno vendarle mogli obnoviti stike v polnem obsegu.

Dopisi.

Radomlje. Gorečnost Kalanovih navodil je slednjič vendar zadobila ugodnih tal in sedaj se ob največjem navdušenju mede, mede... dokler se počasi ne izmede gnoj zgražanja nad brezverskimi Sokoli. Res, prav čedna je naša mlekarina in upamo, da prenesejo sedaj tja oltar, ko bo radi rdečih zmajev menda sedem let zaprta cerkev Sv. Marjete. V tem času se bomo pa vsi v svetnike spreobrnilo da bomo s solzami v očeh poslušali Kalanove propovedi o rušilnih rimskega katolicizma. Prvakinja v zgražanju je pravcata junakinja sedanosti in nas neizmerno veseli, da se ji je naenkraf zahotelo spanja v toliki meri, da reva po cele noči razburjenosti ne more zaspati, ko zapoje sokolski naraščaj v telovadnici svojo koračnico. Je res čudna ženska razburjenost — ko so med vojno v moževi odsotnosti po cele noči pele harmonike, se vrstili pari, kreščali glasovi tujih vojakov in je njen smeh odmeval po vasi v poznih ponočnih urah... takrat je bila pa druga razburjenost v njeni krvi. Moralno nedostojnost očita našim Sokolicam, ker telovadijo zvečer — in očitati si to upa ona, ki naj pogleda samo r prag, da vidi plod svoje zakonske

vernosti in dostojnosti. Splošno razburjenje je menda privilegij radomeljske občine. Kako jih razburja „Domovina“ in kako so v svoji zaslepljenosti ogorčenosti kazali nanjo, ko je ponatisnila znano cerkveno propoved, češ da je polovica pridodano. Ker je Kalan pred sodiščem priznal istinstvo ponatisnjene njegove propovedi, bo menda sedaj v užaljenosti odložil naš nad vse ugledni cerkmešter svojo visoko čast in namesto dosedanjih zmagovitih pohodov h kamiškem dekanu raje zlezel za peč. Menihu, ki opravlja sedaj tu ob nedeljah službo božjo, so prepovedali hoditi na hrano v našo ugledno gostilno, ker je nedostojna, brezverska. Gostilničar je dal preko 20.000 K za nabavo zvonov, takrat je bil nad vse dober in dostojen — sedaj pa so se spomnili, da je celo v odboru sokolske organizacije, zato naenkrat po njih geslu: z eno roko božaj, grabi, a z drugo nato lopni.

Iz Žužemberka. V nedeljo 10. t. m. vršil se je na glavnem trgu metropole Suhokrajinske sijajno uspeli shod SKS., katerega se je udeležila neobičajno velika množica našega kmetkega ljudstva. Prostrani trg je bil poln starih in mladih obojega spola. Trg sam si je nadel praznično lice, razglašal hiš so plapolale trobojnice. Od blizu in daleč so prihajali okrašeni vozovi. Žužemberk ta najčrnejši, najtemnejši kot naše slovenske domovine, ta nekdanja trdnjava Šustersičjanizma, ta bivša Vehovčeva satrapija, ta eldorado politikujoče duhovščine, ta ožja domovina škofovega protežiranca zloglasnega dekana Gnidovca, je zbral ta dan svoje sile, da vrže tudi on od sebe suženjske sponje. V te kraje duševne in kulturne zaostalosti ter politične teme je vendar sedaj tudi predrlo solnce svobode in napredka s toplimi žarki. Sicer se je nagnila v deželo jesen, vendar nedeljsko jutro je kazalo vse znake prijetne pomladi. Bil je ta dan prava manifestacija misli kmetkega osvobodjenja v drugi etapi. Najprvo se je otresel kmetki stan grajščinske odvisnosti, sedaj pa se je otresel politične suženosti! Na okusno prerejenem odru pojavila sta se okoli 11. ure dopoldne ljudska tribuna načelnik SKS. Kušar in član načelstva Pucelj, ki sta v od srca prihajajočih besedah podala pred vsem strankim program ter ožigosala ob roki neizpodbitnih dokazov klerikalno hinavstvo. Izvolil se je krajevni odbor in se s tem postavilo krono organizatoričnemu delu v sodnem okraju, ki je sedaj izvzemši Ambrusa ves organiziran. Nič ni pomagalo, da je bruhal laži in obrekljivosti razleco iz svojih posvečenih ust naš dekan, ki nosi na sebi žig očitnega in sodno stigmatiziranega lažnika. Tudi ni nič pomagalo, da so strgali klerikalni zlikovci in Gnidovčevi gojenci plakate, ki so po vaseh oznanjali shod. Tudi dr. Stanovnik in skrivnostni njegov spremljevalec, ki pa za nas skrivnostni ni več, in ki so jih farovski gospodje priklicali zoper „Samostojne“ na pomoč, ni imelo uspeha. Shod se je vršil in sijajno potekel kljub temu, da so klerikalci priredili za isti dan tudi kar dva svoja shoda. Shoda „Samostojnih“ so se udeležili tudi kmetki voditelji Klinc in Polja in kmetijski inženjer Vedernjak in drugi. Isti dan se je vršil v Žužemberku prav dobro obiskan sestanek obrtnikov, ki ga je sklicala obrtna organizacija za Slovenijo. Poročal je g. zobotehnik Ogrič iz Novega mesta. V Žužemberku se je zdanilo, klerikalne strahovlade bo skoraj konec, volilne kroglice naj zapечатijo nehanje gospodarstva Vehovec-Gnidovčevega! Na Gnidovčevo pridigo se pa še povrnemo, da bude svetu dokazano, za kake reči služi pri nas prižnica.

Nezaslišana obč. starešinstva Žužemberkega. Naši čitatelji vedo iz znane naravnost velikanske pravde, da so nekdanjemu žužemberškemu županu sodno dokazana taka nečastna dejanja, da bi ga morala vsaka pošena stranka odpraviti od vseli častnih mest. Vendar pa Vehovec po prevatu ni padel po zaslugi klerikalne stranke. Toda padel je in iti je moral. Čim bolj pa v naši državi Šustersičjanizem zopet prihaja do veljave, tem bolj so ti elementi o občini čutili potrebo spraviti tudi Vehovca do stare časti. In tako je prišlo do nove volitve pretečenega junija meseca, pri kateri je odbor Vehovca izvolil županom. Proti izvolitvi je bil vložen rekurz, kateremu je ugodilo glavarstvo in tudi notranje poverjenišvo. V sled tega je prišlo do ponovne volitve in odbor je na veliko začudenje vseh poštenih ljudi imel žalostno korajžo zopet izvoliti Vehovca. Seveda je tudi ta volitev bila očitno neveljavna, v sled česar se je vložil rekurz, ki bo moral končno imeti za posledico razveljavljenje Vehovčeve izvolitve. Naši občinski očetje naj nikari ne mislijo, da bomo ta njih udarec mirno prenesli. Zato bo šla naša zahteva sedaj tudi za tem, da se starešinstvo razpusti in imenuje geroč. V odborniških krogih se splošno od nekaj za trjuje, da jim sicer ne preostaja drugo kot Vehovec, ker nobeden odbornikov nima ali časa ali zmožnosti, ali da ga zadržujejo drugi posli. Mi pa menimo, da pomeni odborniški posel ne samo čast, marveč tudi pripravilnost za žrtvovanje. Ljudje božji, mislite, v občini kakor je Žužemberk, izmed 33 odbornikov ni človeka, ki bi mogel ali hotel pri danih razmerah prevzeti županstvo! Ali ni to značilno, kako so izbirali kandidate! Takemu nesposobnemu starešinstvu, takim razmeram je treba napraviti konec! Mi smo tudi davkoplačevalci, ne samo gg. občinski očetje. Zato vam rečemo, da nas ne poznate, da se igrate z ognjem, če demonstrirate proti nam z avstrijskim ovaduhom! Če je ovaduh Vaš ideal, potem smo se spoznali, borbo, ki ste jo pričeli vi, bomo sprejeli in tudi častno izvojevali.

Gospodarstvo.

— **Otvoritev direktnega brzojavnega prometa z Italijo.** Dne 9. oktobra t. l. se je otvoril direktni brzojavni promet med našo državo in Italijo. Besedna pristojbina znaša 18 centimov, t. j. 36 par ali 1 krona 44 vinarjev. Kakor v inozemskem prometu sploh, je šteti in računati tudi v prometu z Italijo eno besedo več kakor jih je v resnici.

— **Ljubljanski trg.** Pretečeni teden je bil zelo živahen trg. Cena slanine je padla na 50 K za kg, na debelo se dobi po 49 K. Pomanjkanje telečjega mesa je občutno, sedanja tržna cena je 22 in 20 K za kg. Opozarja se zainteresente, da se ne bo dovolilo povišanja cen za teleče meso, ker bo Ljubljana od prekmurskega trga itak malo dobila in ne more slediti zagrebškemu in mariborskemu trgu. — **Specerijsko blago** ima danes sledeče cene: Rio kava 60 do 64 K, santos 66 do 76 K, portoriko 94 K; žgana kava I. vrste 112 K, druge 96 K, tretje 76 K; sladkor, kristalni 64 K, v kockah 74 K; riž I. vrste 36 K, II. vrste 32 K; namizno olje 62 do 72 K liter, jedilno 52 do 54 K; sol 8 K; poper, cel 72 K, zmlet 80 K; paprika 40 K, sladka paprika 90 K; petrolej 26 K; testenine I. vrste 22 do 26 K, II. vrste 18 do 22 K. — Moka št. 0 16 K, krušna moka 12 do 13 K. Konzumira se večinoma samo bela moka, ker se ne zaupa krušnim mokam. Kilogram belega kruha stane sedaj 15 K, gola 8 K. — Zelenjave je na trgu dovolj po nizki ceni, a se malo kupuje. Primanjkuje novega luščenega fižola;

ribničan 6 K, prepeličar 7 K kg. Jajca so na ljubljanskem trgu zopet zelo redka. Perutnine prihaja na trg mnogo. Kmetki sadni trg ob semenstvu je zelo živahen in se blago navadno že v prvih jutranjih urah razproda. Najvišja cena za jabolka je 3.50 K za kilogram. Občinstvo se opozarja, naj ne plačuje prostovoljno višjih cen, ker stanejo najlepša jabolka na stožnicah 4 K za kg. Kostanja je na trgu zelo mnogo, plačuje se po 3 K liter. — **Neprestano se dogaja, da imovitejšje stranke plačujejo lahkomišelnost vsako zahtevano vsoto, brez ozira na dnevne cene in s tem skrajno neugodno vplivajo na cene.** Postopalo se bo proti takim strakam istotako kot proti trgovcem. Občinstvo se prosi, da vsak slučaj naznani takoj tržni straži.

— **Žitne cene.** Osjek: Pšenica 74 kg 960 K, koroza 390 K, moka št. 0 15-20 K. — Novi Sad: Pšenica 940—950 K, koroza 380—390 K, oves 260—290 K. — Pančevo: Koroza 390 K, moka št. 0 15 K, št. 2 13-20 K.

— **Vinska letina na Štajerskem.** Po poročilih iz ljutomersko-ormoških goric je sedaj že možen pregled o kvantiteti in kvaliteti vina v tem vinskem okolišu Slovenije. Kvantitativno se sme računati povprečno na 8 do 10 hektolitrov na hektar, torej nekoliko manje kakor lani, ko se je računilo na 10 do 12 hektolitrov. Kvaliteta pa je zelo različna, ker so vinogradniki različno brali. Vinski mošt je kazal v tednu od 12. do 18. septembra 15 do 17 stopinj sladkorja; izredno toplo in lepo vreme je povzdignilo moštni sladkor na 17 do 19 stopinj v prihodnjem tednu. Kdor pa je začel brati po 27. septembru, je imel 18 do 21 stopinj sladkorja pri povprečnih vrstah. Sortirana vina so kazala v zadnjem tednu minulega in v začetku sedanjega meseca: burgundec 21 do 23 stopinj, rulantec 22 do 24 stopinj, muškati silvanec 21 do 23 stopinj, laški rizling 19 do 22 stopinj, mozler 19 do 21 stopinj. Ta vina bodo izvrstna. Kakor vse kaže, ne bodo zaostajala za letnikom 1917. Sigurnih cen še ni. Manjše partije se kupujejo po 11 do 14 kron za liter.

— **Nemški principi za štedljivo finančno gospodarstvo.** Nemčija, ki se na vse mogoče načine trudi dvigniti svoje gospodarstvo, je ustanovila v pomoč finančnemu ministrstvu urad državnega finančnega komisarja. Prvi je imenovan dr. Carl. Državni svet je za to funkcijo izdal sledeča navodila. Nobeno ministrstvo ali podrejeni urad ne sme likvidirati izdatkov, ki niso upravičeni v budžetu ali v drugih zakonitih predpisih — brez dovoljenja finančnega ministrstva. Ako finančni minister dovoljenje odreče, odloči državni kabinet. Finančni minister ima v slučaju, da vlada stori kak sklep proti njegovemu glasu, pravico pritožbe, katero je mogoče zavrniti samo z večino glasov vseh državnih ministrov v navzočnosti kanclerja. Skokovna ministrstva morajo svoje proračune pošiljati finančnemu ministru v zato predpisani dobi. Po preteku te dobe se na protičin ni ozirati. Končni sklepi državnega kabineta so absolutno obvezni in končno veljavni. Novi upravni uradi se ne smejo ustanavljati, obstoječi ne razširiti. Nasprotno je treba obstoječ urade in naprave po posebej izdanem načrtu demobilizirati. Predloge za dovoljenje državnih podpor je treba temeljito preštudirati. Mesto-dajni ne smejo biti politični in osebni oziri, ampak samo stvarni. Vsi izdatki morajo biti načeloma kriti z rednimi dohodki. Vsa ministrstva morajo nemudoma precidirati svoje budžete in ugotoviti, če je zadoščeno tem načelom in kako bi se posamezne postojanke mogle znižati.

— **Izvoz pitane živine.** Ekonomsko-financijski komite ministrstva je sklenil naredbo, s katero se dopušča izvoz pitane klavne živine v inozemstvo.

Razširjajte „Domovino“!

Politični pregled.

— **Politična spretnost.** En dan pred plebiscitom so Italijani proglasili aneksijo Tirolske, ko je bila vsa nemška javnost zainteresirana na Koroškem. Dan 9. oktobra so proglasili Tirolci za žalovalni dan, dokler se nemška Tirolska zopet ne pridruži. Dne 10. oktobra pa so Lahi na Koroškem v objemu z Nemci sleparili, da pridobe zmago. Svojčas je pisal tirolski „Tagesanzeiger“, da gre tirolska osvoboditev čez Beograd in dajal lekcije koroškemu Nemcem in nemčurjem, češ da naj rajše obrnejo pogled na Tirolsko, kjer prebivajo autohtoni Nemci, in da naj Slovencem prepustijo Koroško, ki je vendar „ein urslavischer Boden“, ter tako gledajo, da pride Nemška Avstrija v prijateljski stik z Jugoslavijo; le v njeni družbi more priti rešitev tirolskim Nemcem. Italijani so torej izvršili te dni napram Nemcem najsovražnejši akt, ter si s tem na Tirolskem nakopali smrtno sovraštvo, na Koroškem pa so se laskali in pomagali slepariti koroškimi Nemcem in nemčurjem, da tako paralizirajo njihovo sovražnost na Tirolskem. Ne vemo, če se bodo tako Italijani kakor Nemci zaradi Koroške in Tirolske enkrat še bridko kesali, ker se vsaka krivica sama maščuje.

— **Take Jonescu v Beogradu.** Kakor poroča beogradska „Politika“, pride rumunski minister vnanjih del, Take Jonescu, dne 4. novembra v Beograd. V jugoslovanski prestolici bo ostal dva dni ter se bo sestal z vsemi uglednimi politiki, da izmenja mišljenje o mali ententi. Iz Beograda se vrne preko Turn-Severina v Bukarešt.

— **Meja z Bolgarijo.** Komisija za določitev meje med Jugoslavijo in Bolgarijo je pričela svoje delovanje ob Strumnici in gre od tod proti severu. Iz Sofije se poroča, da bo komisija svoje delo v 14 dneh končala.

Beleške.

b. **Centralizem (osrednja oblast) in avtonomija (ali samouprava)** si dogovorno po ustavi delita oblast in dohodke za vzdrževanje upravnih poslov. Osrednjemu državnemu zboru je pridržana pravica, da daje splošne zakone za vso državo, pokrajinski zbor pa daje v okvirju splošnih državnih zakonov podrobne pokrajinske zakone, ki upoštevajo različne pokrajinske različnosti in krajevne gospodarske potrebe. Ministri so v demokratski državi izraz ljudskega državnega zbora in strank v parlamentu. Ministri so državnemu zboru odgovorni in tu ima ljudstvo svoje izvoljene zastopnike. V edinstveni državi dobijo lahko manjše in gospodarsko šibkejšje pokrajine, kamor spada tudi Slovenija, oporo in pomoč od večjih in bogatejših pokrajin (Banat, Srem) v skupnem proračunu za vso državo. Zavest, da smo vsi v eni državi z enakimi pravicami in dolžnostmi brez posebnega poudarka Slovenija, Hrvaška, Srbija, vodi smisel, gospodarske vzajemne pomoči med prebivalstvom in v vladi. Samouprava v klerikalnem smislu pomenja nevarnost izkoriščanje samoupravnih dohodkov na korist samo posamezne stranke in posameznega sloja ali stanu, nosi v sebi nevarnost samopašnosti in korupcije v gospodarstvu z javno imovino (prim. dobo pred vojno v Sloveniji). Samouprava po klerikalnih željah pomenja jemati deželni uradnikom nepristranost v uradovanju, ker so igrača v rokah stranke, ki je slučajno v deželi na vladi. Uradnik bodi demokratsko vzgojen, ki uraduje po zakonih in ki se zaveda, da je tu zaradi ljudstva, ki se ne ozira na voljo ali nevoljo vladajoče stranke, kar bi hoteli imeti naši klerikalci, dokler računajo na večino v deželi. Naša farovška stranka je pred 10 leti vrgla med kmetijsko prebivalstvo geslo „uradnik žre, žre, žre“ — ven z uči-

telji, ki se ne uklonijo volji nahuj-skani volji klerikalnih staršev! Ubiti so hoteli potreben ugled pri učitelju in uradniku. Boj proti uradništvu se nadaljuje in zopet naj se vrnejo časi osebnih mrženj in maščevanj proti učiteljstvu, uradništvu, orožništvu itd. Uprava bo le takrat vršila nepristransko in pošteno svoj uradni posel, ako je uradništvu odgovorno zakonu in predpisom, predstojniki uradov pa so odgovorni pristojni samoupravni oziroma osrednji oblasti, ki stoji pod kontrolo ljudskega parlamenta. Starši naj imajo vpliv na vzgojo otrok, toda glavno besedo o tem pogledu si lastijo duhovniki, ki nimajo otrok ali vsaj ne smeli bi jih imeti. Farovška stranka želi nastavljanje in premeščanje poljubno učitelje. Ljudstvo naj nastavlja učitelje, ljudstvo pa naj tudi nastavlja fajmoštre in kaplane. Tudi to so uradniki za šolo in vzgojo. Zakaj pa o tem noče farovška stranka ničesar slišati. *Farovška gospoda igra povsod dvojno harmoniko, eno za ljudstvo pred volitvami, drugo pa za sebe. Brez laži in hinavščine ne morejo shajati.*

b Razporoko in brezversko šolo bo vpeljal prihodnji državni zbor, ako ne volite poslancev po priporočilu farovžev, tako pravi klerikalna stranka. — To je zarjavelo in že davno obrabljeno orožje katoliških duhovnikov v Sloveniji. Pred par meseci je izšla državna naredba v „Uradnem listu“, da se sme žena, ki je med večletnem bivanju moža v tujini drugič omožila, v treh mesecih po morebitni vrnitvi prvega moža (n. pr. iz ujetništva) prosto izbirati, ali ostane pri drugem možu ali pa se vrne v narode prvega. V tem je dejansko zapopadeno načelo razporoke in uničenje zakramenta. In kdo je podpisal to naredbo. Sam katoliški duhovnik in vodja slovenske klerikalne stranke minister dr. Korošec. Kmetje pravijo: po duhovniku (pravzaprav po farjih) vera gor in vera dol. V bivšem državnem zboru je bilo od preko 300 poslancev samo 19 klerikalnih v Koroščevem klubu. Torej samo ti so bili za versko šolo, vsi drugi, ki jih niso odposlali v Beograd naši farovži, so bili pa za brezversko šolo, pometali si križe iz cerkev in šol, duhovščino so poklali in ki napravili iz debelih farovških porcijonov golaž za pojedine brezverskih demokratov in liberalcev. — Vsega tega ni bilo. Kakor vidite v šoli še vedno poučuje duhovnik, šola še vedno versko vzgaja, v kolikor tega ne kvari duhovnik in ne poučuje sovraštva do Sokolov mesto ljubezni do bližnjega, do resnice in poštenosti. *Laž je za te ljudi tako potrebna kot za druge zrak. Brez laži bi prenehali dihati in govoriti, ker bi ne vedeli več kaj povedati.*

Samouprava in klerikalci. Samouprava — klerikalno časopisje pravi tudi samostojnost — Slovenije je po-

stalo volilno geslo slovenskih klerikalcev, nočejo pa javno povedati, kako naj se javna oblast točno deli med osrednjo oblast v Beogradu in samoupravno oblast doma v Sloveniji (občine, okrožje, pokrajina). Mi smo se izrekli za izdatno samoupravo, za okrožne, pokrajinske zbornice, za samoupravni proračun. Mi pa smo odločno poudarili, da smo za edinstveno državo, ker vemo, da pretirano široka samouprava je nevarnost za separatistična stremeljenja, ki lahko državo razbijajo v tri plemenske ali več pokrajinskih državic, ki ni nobena življenja zmožna in bi bile izpostavljene nevarnosti, da jih sosedne države (Italija) pridružijo sčasoma lastni državi. Samouprava je do gotove meje potrebna in koristna, pozabiti pa ne smemo, da je treba *samoupravo vzdrževati in plačevati* in da bi t. zv. klerikalna samostojnost Slovenije zelo zelo hudo zadelo žepa našega kmeta in vseh davkoplačevalcev. — Klerikalci nočejo povedati, da zahtevajo pod samoupravo vse šolstvo, učiteljstvo, vso policijo, žandarmerijo in vso notranjo upravo z uradništvom, ki ga predstavljajo in disciplinirajo, kakor to odgovarja trenutni klerikalni strankarski politiki. Mi nočemo, da se vrnejo stari časi nasilne in koruptne politike deželnega zbora pod šusteršičem, pa naj bo na krmilu v deželi ta ali druga stranka. Možnost, da naš človek išče pravice, mora biti postavljena na višjo instanco kot pa je kak deželni odbor. P.

Novosti.

*** Obrtniški koledar za leto 1921.** Izdala in založila „Deželna zveza obrtnih zadrug v Ljubljani“. Povojni čas vzdramil je podjetnost slovenskega obrtnika iz duševne more, v katero ga je zakopala grozna svetovna morija in kot znak agilnosti zveznega načelstva izide po sedemletnem premoru letos zopet prepotreben „Obrtniški koledar“ za leto 1921 z bogato, raznovrstno vsebino. Številno inseratov samo domačih obrtnikov itd., daje slovenskemu zavednemu obrtniku priložnost udeležiti rek „Svoji k svojim“! Glede na izredno velike tiskarske stroške je cena koledarju izredno nizka; samo 15 K. Naročila in denar je nasloviti: Deželna zveza Kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani, Beethovnova ulica št. 10.

*** Izmišljena vest.** Nekj beograjski list prinaša izmišljeno vest, po kateri je ministrski predsednik generalu Maistru ukazal, da se za svojega bivanja v Beogradu prijavi pri angleškem poslaniku. Ta vest je očitno zlobna nakana.

*** Lažnjive vesti o atentatu na regenta.** Presbiri javlja: Nekateri inozemski listi prinašajo vesti, da je bil izvršen atentat na regenta o priliki njegovoga

službenega potovanja v Sarajevo. Listi poročajo, da so atentatorji metali bombe in porušili dva voza dvornega vlaka, regent pa da je ostal kljub temu nepoškodovan. Pooblaščenici smo izjavili, da so vse te vesti popolnoma izmišljene in tendenciozne.

*** Proti korupeiji.** Minister notranjih del Milorad Drašković predložil bo parlamentu v najkrajšem času naredbo, po kateri se uvedejo najstrožje mere proti korupeiji uradništva. Posebne kazni se določijo tudi za zanikrno vršenje državne službe. Taki uradniki bodo odpuščeni iz državne službe in izročeni sodišču.

*** Osrednje društvo jugoslovan-skih profesorjev** je sklenilo na svojem ustanovnem zborovanju v Beogradu pri razpravi o reformi srednjih šol, da se odpravi verouk na višji srednji šoli kot obvezni predmet. S tem pridobi šola na času za življenje potrebne predmete, verstvo pa nič ne izgubi, ker so izrabljali kateheti te ure večinoma za pridobivanje dijaštva v svoje strankarske namene in se vsak kristjan v štirih letih lahko do dobra nauči, kar mu je treba znati iz verstva. Neki orlovski profesor se je izrazil pri tozadevni debati, da ni treba, da bi se v višjih razredih ubijal čas z dokazovanjem raznih bajk.

*** Ministrski predsednik Vesnić o uradniškem vprašanju.** V seji Narodnega predstavništva 14. t. m. je odgovoril ministrski predsednik Vesnić na vprašanje posl. Manojlovića o izenačenju uradniških plač sledeče: Vlada da se je zavzela in se še zavzema za državne uslužbenca, da jim omogoči, da jim ne bo treba vsak trenutek misliti na obstanek svoj in svoje družine z ozirom na to, da vsak dan narašča draginja. Za to vprašanje se bo zavzemala vlada tudi nadalje in se potrudila, da zadovolji vse zahteve, seveda v mejah možnosti. Uradniško vprašanje se ne more urediti na enkrat in v naglici. To vprašanje je smatrati za bistven del splošne državne uredbe in ga je mogoče rešiti racionalnim potom tedaj, ko bo postavljena podlaga in osnovni temelj naši državi, ko bo dobila naša država svojo ustavo. Upamo, da se to kmalu zgodi. Treba je uvideti, da se od naše države samo zahteva, daje se ji pa zelo malo. Treba je, da skupno delujemo na to, da bodo take zahteve kolikor mogoče zmerne, da bi bilo državi omogočeno, poleg ogromnih žrtev ki jih mora nositi naša država, da se te zahteve zadovoljijo. Na drugi strani pa je treba paziti na to, da državljeni ne bodo mislili, da skrbimo za en del naših državljanov mnogo bolj, kakor pa za celoto. Vlada bo posvetila temu vprašanju največjo pozornost z željo, da zadovolji opravičene zahteve uradnikov. — Kratek zmisel dolgovernih

Vesničevih izjav je, da min. predsednik smatra ureditev uradniškega vprašanja za nalogo konstituante.

*** Odpust od orožnih vaj.** Ministrstvo vojne in mornarice je izdalo ukaz, s katerim se odreja: 1.) Rezervni častniki in drugi obvezanci se z ozirom na volitve v konstituanto ne bodo več klicali na dvomesečno službovanje (orožne vaje). 2.) Onim, ki so že pozvani, pa še niso dospeli, je poziv ustavljen, in jim tudi pozneje ne bo več treba priti. 3.) Od 27. oktobra do 3. novembra se ima povesti odpust na vojno službo poklicanih oficirjev in obvezancev, ne da bi morali pozneje dopolniti odpadlo dobo službovanja. 4.) Kdor prostovoljno ostane na orožni vaji, dobi odpustvo. 5.) Za slučaj izredne potrebe so vojaška zapovedništva pooblaščenca, da pozovejo obvezance na službo, toda le v najstrožje omejenem številu in dokler traja izredna potreba.

*** Stavka tiskarskega delavstva v Trstu** traja dalje, ker se večeraj, v petek, ni dosegel sporazum glede tiskanja „Lavoratora“ v kaki drugi tiskarni. Danes, v soboto, ni izšel noben tržaški list, pač pa izhajajo videmski in beneški listi z gradivom tržaških listov, tako „Il Giornale d' Venezia“. Po uličnih vogalih je prilepljen socialnodemokratski poziv delavstvu, naj se vrne na delo, in obvestilo, da noben tržaški list ne izide, dokler ne izide „Lavoratore“.

*** Zadrugi nadzornik Pušenjak** na Štajerskem je bil pred davnim časom imenovan k poverjenstvu za kmetijstvo v Ljubljano, kamor se danes ni došel. Čuje se, da po imenovanju ves čas prav pridno agitira za SLS na Štajerskem, ravnaoč se po svojem šefu Janu.

*** Drinkovičeve pošte.** Pišejo nam: Dodatno k notici po tem naslovom v št. 45 je še omeniti, da vrše na Dolenjskem skoraj v vseh občinah in vseh službo poštarjev itd. zagrizeni klerikalci. Posledice so: vabila na neklerikalne shode dospo redno prekane na adrese. Večina vabil in mnogo pisem politične vsebine zginejo ali pa pridejo v nepravne roke. Plačevati moramo visoke poštnine; zahtevati toraj smemo, da se poštna služba nepristransko in točno izvršuje.

*** Nov demokratski list.** V Prilepu v Macedoniji je začel izhajati „Narodni glas“, demokratski politični list.

Pisalni stroji Remington se dobijo pri A. K. Kregar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 21-23. Zahtevajte ponudbo. 286 4

DR. JEŠE

zopet redno ordinira za očesne bolezni

od 10. do 12. ure dop.

Dunajska cesta šte. 17.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica šte. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuju.

Delniška glavnica in rezerve okrog **K 50,000.000** —
Telefon št. 261.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. — Brzjavni naslov: „Banka“.

Delniška glavnica **K 30,000.000**

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve okrog **K 10,000.000**

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metkovič, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zader, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: **Jadranska.**

Telefon št. 257.